

Відповіді

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

**на рекомендації, викладені у звіті GER із проведення акредитаційної експертизи освітньо-наукової програми 37106 «Філологія»,
рівень вищої освіти «Доктор філософії», спеціальність – 035 Філологія**

До розділу 2 Обґрунтування GER

Звіт ЕГ	Коментар КНУТШ на звіт ЕГ	Коментар в обґрунтуванні GER	Коментар Київського національного університету імені Тараса Шевченка
<p>Критерій 2 Структура та зміст освітньої програми</p> <p>- с.5-6, пункт 1 «Аналіз освітньо-наукової програми "Філологія" виявив, що її обсяг складає 40 кредитів ЄКТС, включаючи 28 кредитів обов'язкових компонентів навчального плану (з урахуванням асистентської педагогічної практики (10 кредитів)) та 12 кредитів вибіркових дисциплін. Таким чином, обсяг ОНП загалом у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для</p>	<p>Критерій 2 Структура та зміст освітньої програми</p> <p>1) Розподіл за кредитами ЄКТС в межах окремих дисциплін за цією ОНП вважаємо відповідним (що підтверджено цифровими показниками). Цитовані експертами норми в кредитах ЄКТС з Постанови КМУ наведено без урахування змін згідно з <i>Постановою КМ № 283 від 03.04.2019 у новій редакції 19.04.2019 (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text)</i>, де в цій частині містяться вже нові формулювання, наприклад, «здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки</p>	<p>Критерій 2 Структура та зміст освітньої програми</p> <p>Аналіз освітньо-наукової програми "Філологія" виявив, що її обсяг складає 40 кредитів ЄКТС : 28 кредитів обов'язкових компонентів навчального плану (з урахуванням асистентської педагогічної практики (10 кредитів)) та 12 кредитів вибіркових дисциплін, та відповідає Постанові КМУ № 261 від 23.03.2016.</p> <p>Погоджуємося з оцінкою ЕГ, що обсяг окремих освітніх компонентів ОНП не повністю відповідає зазначеній постанові. У відповідях на зауваження до звіту ЕГ ЗВО зазначає, що цитовані</p>	<p>Критерій 2 Структура та зміст освітньої програми</p> <p>Буде розглянуто доцільність перерозподілу кредитів ЄКТС в межах цієї ОНП, зокрема, щодо збільшення англійського складника програми. Водночас, ЗВО не вважає за доцільне приводити програму у відповідність до норм які втратили чинність у 2019 році.</p>

<p>третього рівня (доктор філософії) у галузі знань 03 “Гуманітарні науки”, за спеціальністю 035“Філологія” та відповідає Постанові КМУ № 261 від 23.03.2016, в якій зазначено, що загальний обсяг навчальних дисциплін повинен становити 30-60 кредитів. Обсяг окремих освітніх компонентів не повністю відповідає зазначеній постанові. Згідно з останньою, освітній складник, що формує знання зі спеціальності, за якою аспірант проводить дослідження, повинен становити щонайменше 12 кредитів ЄКТС (в ОНП “Філологія” забезпечено ОК.03 (10 кредитів), вибірковими дисциплінами Переліку 2 (8 кредитів)). Освітній складник, що формує загальнонаукові (філософські) компетентності, повинен становити щонайменше 4-6 кредитів ЄКТС (забезпечено ОК.02 (7 кредитів)). Освітній складник з набуття універсальних навичок дослідника повинен складати</p>	<p>спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти. <i>{Абзац п'ятий пункту 27 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 283 від 03.04.2019}. Стандарт вищої освіти третього освітньо-наукового рівня за спеціальністю 035 Філологія не затверджений. Отже, такі норми носять рекомендаційний характер, а відтак наведені зауваження, на наш погляд, не є критичним і відображають динаміку розвитку ОНП «035 Філологія», етапи її оновлення, переосмислення і розвитку – у тому числі із урахуванням думок здобувачів. Варто також зауважити, що формування мовних компетентностей іноземною мовою у межах освітньо-наукової програми «035 Філологія» з підготовки докторів філософії забезпечується не тільки у процесі вивчення дисципліни «Академічне письмо англійською мовою», але й у межах дисципліни «Прикладні аспекти сучасної філології», «Філософія науки та інновацій». Крім того, у межах підготовки дисертації здобувачі ОНП «035 Філологія» вдосконалюють знання із іноземних мов чи літератур, які</i></p>	<p>експертами норми в кредитах ЄКТС з Постанови КМУ наведено без урахування змін згідно з Постановою КМ № 283 від 03.04.2019 у новій редакції 19.04.2019, проте ця Постанова не мала чинності на момент уведення в дію ОНП наказом ректора від 27.07.2018 р.</p>	
--	--	--	--

<p>щонайменше 6 кредитів ЄКТС (забезпечено ОК.03 (10 кредитів), ОК.05 (3 кредити)). Освітній складник, що формує мовні компетентності іноземною мовою, повинен становити щонайменше 6-8 кредитів ЄКТС. На ОНП цей складник забезпечено лише 4-ма кредитами (ОК.01 (3 кредити), ОК.04 (1 кредит викладається англійською мовою)»</p>	<p>досліджуються і аналізуються у наукових працях аспіранта. До того ж поглибити свої мовні компетентності аспірант має можливість, обираючи дисципліни із Переліку 2, зокрема ті, які або викладаються англійською мовою (як-от: «Сучасна лінгвістика у світлі зміни наукових парадигм» та «Концептуальні засади сучасної лінгвістики»), або зорієнтовані на вивчення мов і літературі, які досліджує аспірант (зокрема, «Слов'янські літератури в контексті культурологічних студій», «Компаративні дослідження у літературах Сходу / Заходу», «Національно-культурна специфіка східної мовленнєвої поведінки» та ін.). Тому вважаємо, що забезпечення цього складника у межах ОНП «035 Філологія» є достатнім і дає можливість врахувати не тільки освоєння компетентностей із вивчення англійської мови як мови міжнародного спілкування, але й тих мов / літератур, які є предметом дослідження у наукових працях здобувача.</p> <p>Загалом освітня складова ОНП «035 Філологія» дає здобувачу як отримати загально теоретичні знання із спеціальності в обсязі 10 кредитів (ОК.3) та 8 кредитів (Перелік 2) – відповідно до власних дослідницьких</p>		
---	--	--	--

	<p>інтересів, що дає вповні втілити індивідуальну освітню траєкторію здобувача. Універсальні навички провадження дослідження також забезпечуються в повному обсязі завдяки ОК.03 (10 кредитів), ОК.05 (3 кредити), усього – 13 кредитів.</p>		
--	---	--	--

До розділу 3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

<p align="center">Рекомендації GER</p>	<p align="center">Коментар Київського національного університету імені Тараса Шевченка</p>
<p>Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми</p> <p>1. Рекомендуємо розширити коло зацікавлених сторін, які залучаються до проектування ОНП, зокрема, роботодавців зі сфер, що зазначені в ОНП як "місця працевлаштування випускників" (робочі місця в науковій, організаційно-управлінській та освітній галузях; на викладацьких та інших посадах у закладах вищої освіти; в дослідницьких наукових закладах тощо).</p> <p>2. Рекомендуємо продовжувати вивчати досвід іноземних освітніх програм провідних рейтингових закладів вищої освіти для вдосконалення ОНП.</p>	<p>1. Вважаємо можливим й реалістичним завданням – розширити коло зацікавлених сторін, які залучаються до проектування ОНП за рахунок моніторингу даних працевлаштування першого випуску докторів філософії, які навчалися за цією ОНП.</p> <p>2. Вважаємо важливим і необхідним продовжувати вивчати досвід іноземних освітніх програм провідних рейтингових закладів вищої освіти для вдосконалення ОНП.</p>
<p>Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми *</p> <p>Рекомендуємо привести в логічну відповідність блок обов'язкових і вибіркового компонентів ОНП, коли для обов'язкового компоненту "Асистентська практика" аспіранти, які попередньо не отримали педагогічної кваліфікації змушені обрати з переліку вибіркового блоку дисципліну "Професійно-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу", що дещо обмежує вільний вибір здобувача за ОНП.</p>	<p><i>Вважаємо рекомендацію необґрунтованою і такою що втручається в автономію ЗВО.</i></p> <p>Як вже було вказано у відповідях на зауваження ЕГ, до асистентської практики допускаються загалом усі аспіранти, вони не позбавлені права проходження Асистентської педагогічної практики, тобто вони не «змушені» обирати дисципліну "Професійно-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу», а мають можливість за її рахунок</p>

	<p>отримати необхідні для проходження Асистентської практики педагогічні компетентності. Нова програма Асистентської педагогічної практики, розроблена у березні 2020 року, передбачає, що аспірант допускається до проходження асистентської практики лише «за умови успішного опанування тренінгом «Сучасні освітні технології у вищій школі», в тому числі модулем «Методика викладання фахових дисциплін у закладах вищої освіти» (3 кредити ЕКТС)» (http://asp.univ.kiev.ua/doc/OND/Pedagogical_practice_2020.pdf), оскільки набір таких компетентностей є абсолютно необхідним для успішної роботи в аудиторії та повноцінної реалізації програми Асистентської педагогічної практики. Закладена в цій ОНП можливість здобути необхідні компетентності (за умови їх відсутності згідно з отриманого диплому) не звужує, а розширює можливості аспіранта – отримати необхідні навички для провадження науково-педагогічної діяльності не формально, а комплексно й на відповідному професійному рівні.</p> <p>Пропозиція – зняти рекомендацію</p>
<p>Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання *</p> <p>Рекомендуємо для розширення освітньої траєкторії аспірантів за ОНП розробити внутрішнє Положення про визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті, що відповідає принципу автономності ЗВО, зазначеному у Законі України про вищу освіту № 1556-VII від 1.07.2014 (Стаття 1).</p>	<p><i>Рекомендація суперечить чинному законодавству</i> (згідно ст.38. Закону України «Про освіту» органом, який «формує вимоги до визнання результатів неформального та інформального навчання» визначається Національне агентство кваліфікацій. А згідно ст.8 цього ж закону «Результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в системі формальної освіти в порядку, визначеному законодавством») <i>і є втручанням у автономію ЗВО.</i></p> <p>Додатково зазначимо, що забезпечення якості полягає не в зарахуванні результатів навчання у неформальній освіті, а у існуванні і дотриманні чітких і прозорих правил якщо таке зарахування є можливим.</p> <p>Університет чітко і послідовно дотримується цієї позиції, повідомляє її здобувачам освіти і всім зацікавленим особам, і таким чином навіть формально дотримується вимог підкритерію 3.4. <i>«Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів</i></p>

	<p><i>навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми».</i> Ця позиція Університету була доведена до Національного Агентства із забезпечення якості вищої освіти, яке на своєму засіданні 26 травня визнало (у відповіді С.М.Квіта) що відсутність практики зарахування результатів неформальної освіти не може вважатися недоліком програми (див відеозапис).</p> <p>Пропозиція – зняти рекомендацію</p>
<p>Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою *</p> <p>1. Згідно з даними таблиці контингенту аспірантів за ОНП, поданими у "Відомостях про самооцінювання освітньої програми", на чотирьох курсах навчаються 10 аспірантів-іноземців, тому рекомендуємо розробникам ОНП передбачити можливість іноземним студентам поглиблювати знання української мови, зокрема для здійснення їх наукового дослідження і представлення результатів наукових пошуків на захисті PhD дисертацій.</p> <p>2. Рекомендуємо оновлювати списки літератури в робочих програмах дисциплін ОНП згідно з сучасним розвитком надбань філологічних наук.</p>	<p>1. У навчальному плані за цією ОНП вже передбачена така можливість, Перелік 1 дисциплін вільного вибору аспіранта містить дисципліну «Українська наукова мова». Більшість аспірантів іноземців є випускниками Інституту філології (зокрема за напрямком вивчення східних мов), тож автоматично володіють українською мовою. Орієнтація цієї ОНП не тільки на україномовний науковий простір, але й на долучення до світового наукового контексту реалізується у достатньому залученні англійської складової в навчальному процесі та вимогу володіння англійською мовою для науково-викладацького складу цієї ОНП. Поглиблення знань іноземних студентів в процесі написання PhD дисертацій яскраво відбита в тому факті, що вони обирають для своїх досліджень теми в межах сучасного українського мовознавства, медіалінгвістики тощо (наприклад, під керівництвом проф. Наєнко Г. М. аспіранти наразі виконують такі роботи: Кім Су Хюн «Термінологія діахронної лінгвістики в українській мові XX-XXI ст.», Ван Юйсюань «Мова української преси в Китаї першої половини XX ст.»).</p> <p>Пропозиція – зняти рекомендацію</p> <p>2. Вважаємо необхідним й актуальним завданням: оновлювати списки літератури в робочих програмах дисциплін ОНП згідно з сучасним розвитком надбань філологічних наук. Перегляд</p>

	робочих програм дисциплін цієї ОНП заплановано на вересень 2020, процес оновлення списків літератури вже активовано.
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	
Критерій 6. Людські ресурси	
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми * Рекомендуємо активізувати залучення потенційних роботодавців до перегляду й вдосконалення ОНП, адже в ЗВО наявний проєкт Положення про ради роботодавців у КНУТШ (http://job.univ.kiev.ua/img/pr.pdf); рекомендуємо розробити механізм систематичного опитування про якість навчання за ОНП й залучення до обговорення ОНП аспірантів, які навчаються за цією програмою, а в майбутньому залучати до таких обговорень ще й випускників.	Вважаємо можливим і доцільним систематично залучати до обговорення ОНП аспірантів, розробити й проводити поряд із загальноуніверситетським моніторингом якості навчання за цією ОНП у формі опитувань також опитування в межах Інституту філології, розглянути можливості ширшого залучення потенційних роботодавців до перегляду й вдосконалення ОНП (в цьому може також допомогти перше опитування випускників за цією ОНП). також повідомляємо що Положення про ради роботодавців було затверджене у червні 2020 року (http://senate.univ.kiev.ua/?p=1466)
Критерій 9. Прозорість та публічність * Рекомендуємо віднайти можливість розмістити на сайті ЗВО англomовну версію ОНП з метою інформування іноземних аспірантів про цілі, очікувані результати навчання та зміст освітніх компонентів в ОНП.	Буде розглянуто можливість створення також англomовної версії опису ОНП на додаток до існуючої україномовної, хоча іноземні аспіранти, які навчаються за цією ОНП, володіють українською мовою на достатньому для ознайомлення з усіма матеріалами рівні.
Критерій 10. Навчання через дослідження	